

Drs. Jaap Goorhuis, emeritus predikant van de Protestantse Kerk

Tekst: Jaap Goorhuis

WRAAK - VERGELDING - VERGELDEN

Op deze avond wil ik met u kijken naar de betekenis van het begrip *wraak* in de bijbel. We kijken ook naar verwante begrippen als *vergelding* en *vergelden*. Niet alleen in het Oude, maar ook in het Nieuwe Testament gaan we kijken. Het accent zal liggen op de psalmen en daarbinnen op psalm 94. Andere belangrijke psalmen die een rol spelen zijn ps. 82 en 83. We zullen ontdekken dat de wrake Gods de keerzijde van zijn liefde is. Een God die niet wreekt is een liefdeloze God. Zijn wraak is partijdige keuze voor ontrechten en herstel van recht. Hieronder staan teksten waarin u de genoemde begrippen kunt vinden.

Deuteronomium 32:34

Mij komt de **wraak** toe en de **vergelding**.

Deuteronomium 32:41

41 Indien Ik Mijn glinsterend zwaard wet, en Mijn hand ten gerichte grijpt, zo zal Ik **wraak** op Mijn tegenpartijen doen weerkeren, en Mijn haters **vergelden**.

Deuteronomium 32:43

43 Laat alle volken zijn volk toejuichen,
omdat hij het bloed van zijn dienaren wreekt;
hij neemt **wraak** op zijn vijanden
en de schuld van zijn land en zijn volk wist hij uit.=

Psalm 18:48

48 De God, Die mij volkomen **wraak** geeft, en de volken onder mij brengt;

De Here leeft en zij alleen geprezen.
Hij is mijn rots en ik heb niets te vrezen.
Hij is de God die mij **voldoening** geeft
en volken aan mij onderworpen heeft.
Hij heeft het altijd voor mij opgenomen,
Hij deed mij aan mijn vijanden ontkomen.
Van haat en opstand hebt Gij mij bevrijd
en mij verlost van der tirannen nijd.

Psalm 28:4

4 Geef hun naar hun doen, en naar de boosheid van hun handelingen; geef hun naar het werk hunner handen; doe hun **vergelding** tot hen weerkeren.

Stoot mij niet van U met de bozen,
tref mij niet met de goddelozen,
die heimlijk, met een mond vol vrede,
de plannen van hun boosheid smeden.
Doe hen naar hunner handen daad,
vergeld ze naar hun eigen kwaad!

psalm 31:24

Hebt de Here lief, al zijn gunstgenoten;
de Here bewaart de getrouwen,
maar ruimschoots **vergelddt** Hij de trotsen.

God **slaat** de trotsen die Hem grieden,
maar steunt met raad en daad
wie zich op Hem verlaat.
Hoopt op den Heer, gij zijn geliefden,
houdt moed, blijft Hem verwachten,
hij schenkt u nieuwe krachten.

Psalm 38:21

Mijn vijanden echter leven, zij zijn machtig,
talrijk zijn zij, die mij trouweloos haten,
21 zij, die mij kwaad voor goed **vergelden**
en mij wederstaan, omdat ik het goede najaag.
22 Here, verlaat mij niet,
mijn God, wees niet verre van mij!
23 Haast U, mij ter hulpe,
Here, mijn heil.

Wie mij haten zijn voorspoedig, overmoedig
dringt hun vloedgolf op mij aan.
En die kwaad voor goed **vergelden** hoor ik schelden,
omdat ik uw weg wil gaan.

Psalm 54:7

7 Hij zal het kwaad vergelden aan wie mij benauwen,
verdelg hen in uw trouw.

O God, verlos mij door uw naam!
O Heer, neem mijn gebed ter ore!
Verschijn met kracht en wil mij horen!
Verschaf mij recht! U roep ik aan!
Want vreemden smeedden een complot
en hebben hun hand opgeheven.
Zij staan mij met geweld naar 't leven,
erkennen God noch zijn gebod.

God is mijn hulp, Hij is getrouw.
Het is de Heer die mij blijft schragen,
die ze **verdelgt** wie mij belagen,
breekt wie mij brengen in het nauw.
Ja, Hij zag mijn benauwdheid aan,
ik vrees niet meer voor mijn vijanden.
O God, ontvang mijn offeranden!
O Heer, geprezen zij uw naam!

Psalm 62:13

13 Ook de goedertierenheid, o Here, is uwe,
want Gij zult ieder **vergeldden** naar zijn werk.

God stelde eens voor al zijn woord,
tot tweemaal toe heb ik 't gehoord, -
nu weet ik, dat Hij alle macht heeft.
Maar ook dat Gij genadig zijt,
o Here, die uw volk bevrijdt
en elk **vergeldt** wat hij betracht heeft.

Psalm 58:11

11 De rechtvaardige zal zich verheugen,
wanneer hij de **wraak** aanschouwt;
hij zal zijn voeten wassen in het bloed van de goddeloze.

Uw knechten zullen zich verblijden;
het is uw **wraak** die leven doet.
Verloren gaat schuldig bloed.
Godslasteraars hebt Gij doen lijden.
Gewis, God spreekt zijn recht op aard,
zijn loon wordt voor zijn knecht bewaard.

Psalmen 69:23

23 Hun tafel worde voor hun aangezicht tot een strik, en tot volle vergelding, tot een valstrik.

Hun eigen tafel worde tot een strik
en tot een val voor al hun disgenoten;
doe hen verdolen met hun oog gesloten
en doe verduistring dalen voor hun blik.
Stort, Here God, op hen uw gramschap uit
en laat de gloed uws toorns hen achterhalen,
hun woonplaats zij aan het verderf gewijd,
doe over hun bestaan de schaduw dalen.

Psalm 79:10

10 Waarom zouden de heidenen zeggen:

Waar is hun God?

Laat voor onze ogen onder de heidenen bekend worden de **wraak** over het vergoten bloed van uw knechten.

1 O God, nu zijn de heidenen gekomen,
hebben uw erfdeel in bezit genomen,
uw huis ontwijd, hebben uw stad van vrede
geplunderd en verbrand, uw volk vertreden.
Bloed kleurt de velden rood. Uw knechten zijn gedood.
Zij liggen onbegraven.
Jeruzalem is stom en op het land rondom
verzaamlen zich de raven.

4 Doe voor ons oog de volkeren ervaren
dat Gij het bloed hoort roepen van de aarde.
Die zijn gekerkerd, Heer, verneem hun klachten,
strek uit uw arm naar wie hun vonnis wachten.
God Israëls, zie aan / de hoon U aangedaan
door wat wij lijden moeten.
Zij hebben U gesmaad: / **vergeld** het hun en laat
hen zeventvoudig boeten.

psalm 82

psalm 83

Zwijg niet, o God
Blijf niet werkeloos!

Psalmen 91:8

8 slechts zult gij het met uw ogen aanschouwen,
en de **vergelding** aan de goddelozen zien.

Al vallen duizenden in 't rond
door ongeziene handen,
de Heer wil niet dat het u wondt,
dat het u aan zal randen.
Van verre zien uw ogen aan
Gods **toornend nedervaren**.
Zo doet de Here ondergaan
al wie Hem ontrouw waren.

God der **wrake**, Here,
God der **wrake**, verschijn in lichtglans.
2 Verhef U, Richter der aarde,
breng vergelding over de hovaardigen.
3 Hoelang nog zullen de goddelozen, o Here,
hoelang nog zullen de goddelozen juichen?
4 Zij smalen, spreken verwaten taal,
al die bedrivers van ongerechtigheid voeren een hoog woord;
5 uw volk, o Here, vertreden zij,
en uw erfdeel verdrukken zij;
6 weduwe en vreemdeling doden zij,
en wezen vermoorden zij;
7 zij zeggen: De Here ziet het niet,
de God van Jakob merkt het niet.
8 Merkt op, gij redelozen onder het volk!
En gij dwazen, wanneer zult gij verstandig worden?
9 Zou Hij, die het oor plantte, niet horen?
die het oog vormde, niet zien?
10 Zou Hij, die de volken onderwijst, niet straffen,
Hij, die de mens kennis leert?
11 De Here kent de gedachten der mensen:
ijdelheid zijn zij.
12 Welzalig de man die Gij kastijdt, Here,
die Gij onderwijst uit uw wet,
13 om hem rust te verlenen van de dagen des onheils,
terwijl voor de goddeloze de kuil gegraven wordt.
14 Want de Here zal zijn volk niet verstoten,
en zijn erfdeel niet verlaten;
15 want de rechtspraak zal weer rechtvaardig worden,
alle oprechten van hart zullen zich daarbij aansluiten.
16 Wie treedt voor mij op tegen de slechtaards?
Wie stelt zich voor mij tegen de bedrivers van ongerechtigheid?
17 Indien de Here mijn hulp niet was geweest,
mijn ziel zou bijna in de stilte gewoond hebben.
18 Als ik dacht: Mijn voet wankelt B
dan ondersteunde mij uw goedertierenheid, o Here.
19 Bij de veelheid van mijn gedachten in mijn binnenste
verkwikten uw vertroosting mijn ziel.
20 Hebt Gij iets gemeen met de zetel van het verderf,
die onder schijn van recht onheil sticht?
21 Zij maken jacht op het leven van de rechtvaardige,
en onschuldig bloed verklaren zij schuldig.
22 Maar de Here was mij tot een burcht,
en mijn God de rots mijner toevlucht;
23 Hij toch vergold hun het onrecht,
in hun boosheid verdelgde Hij hen,
Hij, de Here, onze God, verdelgde hen.

Verschijn in lichtglans, God der wrake!
Verhef U, dat uw toorn ontwake
over de rotsen en hun waan!
Wraak over hen die U weerstaan!
Gij Rechter, die de wereld richt,
toon hun uw toornend aangezicht.

Hoe lang nog zullen, Heer, de bozen,
hoe lang nog zullen goddelozen
zich vrolijk maken hier op aard?
Hoor toch, zij voeren onvervaard
het hoogste woord, zij pochen luid,
zij slaan de grootste laster uit.

Zie, Heer, hoe zij uw volk verdrukken,
uw erfdeel haast aan U ontrukken.
Zij slaan aan vreemden in uw land,
aan wees en weduwe de hand.
'God ziet het niet', zo klinkt hun spot,
'Hij merkt het toch niet, Jakobs God'.

Wordt eindelijk wijs! Wanneer, o dwazen,
staakt gij dit redeloze razen?
Wat denkt ge toch; zou Hij die 't oor
geplant heeft, missen het gehoor?
Zou Hij, die 't oog schiep, zelf misschien
een blinde zijn, niet kunnen zien?

Wie zal toch inzicht u verschaffen;
God, die zijn wet gaf, zou niet straffen?
God, die de mens zijn wegen leert,
zou dulden dat men Hem niet eert?
Hij kent het hart, Hij weet hoe klein
en ijdel's mensen plannen zijn.

Gezegend is de mens, o Here,
dien Gij kastijdt, dien Gij wilt leren.
Bij U is hem het heil gewis,
wanneer de onheilsdag daar is.
Maar ieder die uw weg veracht
valt in de kuil,-hem wordt het nacht.

De Here zal zijn volk doen leven,
Hij zal zijn erfdeel nooit begeven.
De rechtspraak zal in heel het land
weer in de waarheid zijn geplant,
en ieder die de waarheid eert,
bemint het recht dat God ons leert.

Wie treedt voor mij de boze tegen,
wie wederstaat die onrecht plegen,
wie is mijn burcht, wie is mijn schild?
Als Gij, Heer, mij niet helpen wilt,
dan daal ik in de stilte af,
diep in de kilte van het graf.

Maar stortte ik soms bijna neder,
dan steunde Gij mij sterk en teder;
ik viel niet, want Gij hieldt mij vast.
Als in mijn hart de twijfel wast,
dan zijt Gij, Heer, mij zeer nabij
en met uw troost verkwikt Gij mij.

Kan in de schaduw van uw zetel
de stoel van hem staan, die vermetel
kwelt wie naar uwe wetten leeft,
onrecht voor 't hoogste recht uitgeeft,
als hij onschuldig lijden doet,
beschuldigend onschuldig bloed?

Maar God is mij een sterke veste,
Hij wendt het onrecht mij ten beste;
't komt op hun eigen hoofden neer.
Hij is mijn sterke tegenweer.
Ja, onze God en toeverlaat
verdelgt hen in hun eigen kwaad.

Psalm 99:8

8 O Heere, onze God! Gij hebt hen verhoord, Gij zijt hun geweest een vergevend God,
hoewel **wraak** doende over hun daden.

7 Here onze God, / bitter was hun lot.
Gij hebt hen verhoord, / ja Gij gaaft uw woord.
Uw vergiffenis / was voor hen gewis.

Gij zijt vol genade, / ook al wreekt Gij 't kwade.

8 Maakt Hem nu tezaam / groot, verheft zijn naam.
Buigt u voor Hem neer, / Hij is onze Heer,
die met macht gekroond / op de Sion troont.
Houdt Hem hoog in ere! / Heilig is de Here.

psalm 103:10

Hij doet ons niet naar onze zonden
en vergeldt ons niet naar onze ongerechtigheden;

Hij is een God van liefde en genade,
barmhartigheid en goedheid zijn de daden
van Hem die niet voor altijd met ons twist,
die ons niet doet naar alles wat wij deden,
ons niet naar onze ongerechtigheden
vergelt, maar onze schuld heeft uitgewist.

psalm 137:8

8 Gij, dochter van Babel, ter verwoesting bestemde,
gelukkig hij, die u zal **vergeldden**
hetgeen gij ons hebt aangedaan;
9 gelukkig hij, die uw kinderen zal grijpen
en tegen de rots verpletteren.

Gedenk, o Heer, de volken die ten tijde
van Sions val met wrede wellust zeiden:
'Breek af, breek af, de fundamenten bloot!'
Gij dochter Babels, toegewijd ter dood,
heil onze **wreker**, heil hem die, o trotse,
uw kindren zal verbrijzelen aan de rotsen.

Psalm 149:7

7 om **wraak** te oefenen aan de volken,
bestrafingen aan de natiën;

Gods lof zal in hun lied weerklinken.
En in hun rechterhand zal blinken
een zwaard dat voor de trots der volken
Gods **wraake** zal vertolken.
De tirannen die God weerstaan
zullen zij in de boeien slaan.
Zij juichen, nu het bruut geweld
voorgoed wordt neergeveld.

Nu zal, gelijk er staat geschreven,
Gods volk in volle vrede leven.
De boze vijand is verslagen.
Prijs 's Heren welbehagen!
Na het duister der wereldnacht
blinkt de luister van Gods geslacht.
Hemel en aarde stemmen saam
en prijzen 's Heren naam.

Jesaja 1

21 Hoe is de getrouwe veste tot een ontuchtige geworden, zij die vervuld was van recht, en waarin gerechtigheid overnachtte, en nu B enkel moordenaars! 22 Uw zilver is met onzuivere bestanddelen vermengd, uw edele wijn is met water vervalst. 23 Uw vorsten zijn opstandelingen en metgezellen der dieven; ieder van hen is belust op geschenken en jaagt beloningen na; aan de wees doen zij geen recht en de rechtszaak der weduwe vindt bij hen geen gehoor.

24 Daarom luidt het woord van de Here, de Here der heerscharen, de Machtige Israëls: Wee, Ik zal **wraak** oefenen aan mijn tegenstanders en Ik wil Mij wreken op mijn vijanden; 25 Ik wil mijn hand tegen u keren en Ik zal uw slakken als met loog uitzuiveren en al uw looddelen verwijderen; 26 uw rechters zal Ik weer maken als weleer en uw raadsheren als in den beginne. Daarna zal men u noemen: stad der gerechtigheid, getrouwe veste.

Jesaja 34

1 Nadert, gij volken, om te horen; en gij natiën, merkt op! De aarde hore en haar volheid, de wereld en al wat daaruit ontspruit. 2 Want de Here koestert toorn tegen alle volken en grimmigheid tegen al hun heer; Hij heeft hen met de ban geslagen, hen ter slachting overgegeven. 3 Hun verslagenen liggen neergeworpen en de stank van hun lijken stijgt op, ja de bergen versmelten van hun bloed. 4 Al het heer des hemels vergaat en als een boekrol worden de hemelen samengerold; al hun heer valt af, zoals het loof van de wijnstok en zoals het blad van de vijgeboom afvalt. 5 Want mijn zwaard is in de hemel dronken geworden; zie, het daalt neer op Edom en ten gerichte op het volk dat door mijn banvloek werd getroffen. 6 De Here heeft een zwaard vol bloed, het druipt van vet, van het bloed der lammeren en bokken, van het niervet der rammen; want de Here richt een offer aan te Bosra en een geweldige slachting in het land van Edom. 7 Woudossen vallen met hen, stieren met buffels, en hun land wordt dronken van bloed en het stof wordt met vet gedrenkt; 8 *want de Here houdt een dag van **wraak***, een jaar van vergelding in Sions rechtsgeding. 9 Zijn beken verkeren in pek, zijn stof in zwavel en zijn land wordt tot brandend pek, 10 dat dag noch nacht uitgaat; voor altijd stijgt zijn rook op, van geslacht tot geslacht ligt het woest, tot in alle eeuwigheden trekt niemand daardoor. 11 Pelikaan en roerdomp nemen het in bezit, uil en raaf huizen daar; Hij spant daarover het meetsnoer der woestheid en het paslood der ledigheid. 12 Van zijn edelen is er geen, die het koninkrijk uitroept, en geen zijner vorsten is er meer. 13 In zijn burchten schieten dorens op, netels en distels in zijn vestingen; en het zal een verblijf voor de jakhalzen zijn, een hof voor de struisvogels. 14 Hyena=s treffen daar wilde honden aan, veldgeesten ontmoeten elkander; ja, daar zal het nachtspook verwijlen en een rustplaats voor zich vinden. 15 Daar nestelt de pijlslang, legt er haar eieren, broedt ze uit en koestert ze in de schaduw; ja, daar verzamelen zich gieren, de een bij de ander. 16 Zoekt na in het boek des Heren en leest; niet één van deze wezens zal ontbreken, zij zullen elkander niet missen, want zijn mond heeft het geboden en zijn adem bracht ze samen. 17 Hij toch wierp het lot voor hen, en zijn hand deelde hun het (land) toe met het meetsnoer; voor altijd zullen zij het bezitten, van geslacht tot geslacht daarin wonen.

Jesaja 35:4

4 Zegt de onbedachtzamen van hart: Weest sterk, en vreest niet; ziet, uw God zal ter **wrake komen met de vergelding Gods**. Hij zal komen en u verlossen.

Jesaja 61:2

2 om uit te roepen een jaar van het welbehagen des Heren en een **dag der wrake** van onze God; om alle treurenden te troosten,

Jeremia 46:10

10 Dit toch is de dag van de Here der heerscharen, de dag der **wrake om wraak** te nemen op zijn tegenstanders; ja, het zwaard verslindt en wordt verzadigd en dronken van hun bloed, want een slachtoffer heeft de Here, de Here der heerscharen, in het Noorderland, aan de rivier de Eufraat.

Jeremia 51:6

6 Vlucht uit Babel, laat ieder zijn leven redden; komt niet om in zijn ongerechtigheid, want dit is de tijd der **wraak** voor de Here, het verdiende loon betaalt Hij hem.

Micha 5:14

14 En Ik zal in toorn en gramschap **wraak** oefenen over de volkeren die geen gehoor gegeven hebben.

Lucas 21:22

22 Want deze zijn dagen der **wraak**, opdat alles vervuld worde, dat geschreven is.

Romeinen 12:19

19 Wreekt uzelf niet, geliefden, maar laat plaats voor de toorn, want er staat geschreven: Mij komt de **wraak** toe, Ik zal het vergelden, spreekt de Here.

2 Tessalonicenzen 1:8

8 Met vlammend vuur **wraak** doende over hen, die God niet kennen, en over hen, die het Evangelie van onze Heere Jezus Christus niet gehoorzaam zijn.

Hebreeën 10:30

30 Want wij weten, wie gezegd heeft: Mij komt de **wraak** toe, Ik zal het vergelden! En wederom: De Here zal zijn volk oordelen.